
TEATRUL DE COMEDIE
DIN LENINGRAD
LA BUCUREȘTI

N. P. Akimov

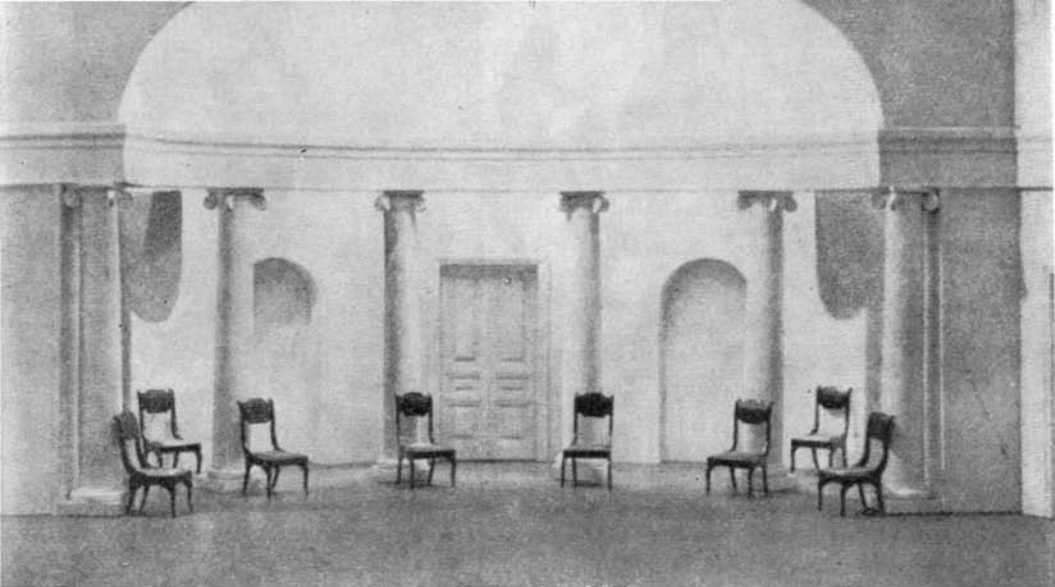
Un teatru al vervei totale

Teatrul de Comedie din Leningrad este binecunoscut și îndrăgit nu numai de locuitorii orașului de pe Neva, ci și de iubitorii artei teatrale din întreaga Uniune Sovietică.

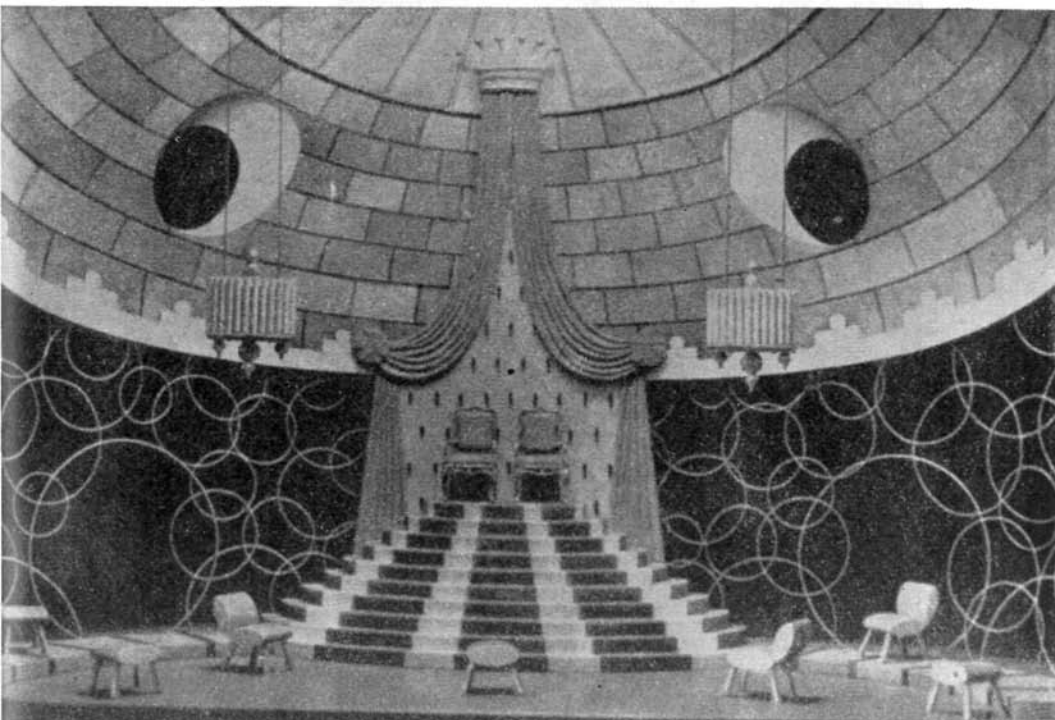
Verva spirituală și buna dispoziție caracterizează cele mai bune spectacole ale acestui teatru, care știe să stea de vorbă cu contemporanii, simplu și fără constrîngerii, despre ceea ce îi frămîntă.

Istoria teatrului, organizat în 1929, este legată indisolubil de activitatea conducătorului său artistic, Nikolai Pavlovici Akimov. La data cînd a preluat conducerea Teatrului de Comedie, Akimov avea o îndelungată experiență ca scenograf. În 1929, el începuse să lucreze, în colaborare, și ca regizor, la spectacolele pentru care concepea decorurile și costumele. Prima sa montare „independentă” la Teatrul „Vahtangov” în 1932 a fost un *Hamlet*, construit pe intenții parodice.

După această încercare, regizorul și-a întrerupt un timp experiențele. Colaborarea efemeră cu music-hall-ul leningrădean a legat însă strîns pe Akimov de compozitorul Aleksei Jivotov, de dramaturgul Evgheni Svart și de un grup de tineri actori, dintre

Machete de decor pentru „Revizorul” de Gogol și „Umbra” de E. Șvart

Afişul spectacolului jubiliar „Poveste peştrită” de Cehov, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la înfiinţarea teatrului (1860—1960)

Schițe de costume pentru „Umbra”
de E. Șvarț

care doi sînt și azi actori de frunte ai colectivului pe care-l conduce — Elena Junger și Aleksandr Beniaminov.

„În 1935 — povestește Akimov — conducătorul Direcției teatrelor din Leningrad mi-a spus: «Avem un teatru foarte prost — Teatrul de Comedie. Probabil că îl vom închide. Dar putem să amînăm asta cu o stagiune, dacă vei încerca dumneata să faci ceva cu el. Acceptă!» Am acceptat.

Toți tinerii mei au intrat în acest teatru, au angajat o adevărată bătălie cu cadrele vechi și vechile metode de lucru, și peste un an am ieșit învingători. Și n-a mai fost nevoie ca teatrul să fie închis.”

Rememorînd evoluția pe care a suferit-o și exprimîndu-și crezul său artistic realist în „Fragmentele dintr-o biografie nescrisă”, Akimov mărturisește printre altele: „Școala mea în ale regiei și dramaturgiei au constituit-o următoarele diverse lucruri: icoana rusă din sec. XIII—XVI; Gogol, Dostoievski; pictorii iobagi din Rusia sec. XVIII—XIX; Corneille, Voltaire; vodevilurile lui Labiche; Anatole France, Boticelli, Pinturicchio, Daumier, Van Gogh, numeroși caricaturiști ai Franței și Angliei, filmele, începînd cu ale lui Max Linder și sfîrșind cu ultimele cuceriri ale cinematografului italian”. Și apoi: „La asta mai trebuie adăugată încă o disciplină, cea mai însemnată — obișnuința de a observa cu plăcere și de a memora viața din jurul meu în toată diversitatea ei și în toate genurile ei”.

Din 1935 și pînă astăzi, Teatrul de Comedie din Leningrad a străbătut un drum lung, marcat de biruințe, uneori și de înfrîngeri, mereu sub conducerea lui N. P. Akimov.

Cine urmărește repertoriul teatrului de-a lungul anilor este izbit de marea lui varietate. Un loc de cinste îl ocupă clasicii dramaturgiei universale — Shakespeare, Lope de Vega, Molière. Dragostea și respectul lui Akimov pentru tezaurul dramaturgiei clasice sînt impresionante. „Intențiilor ambițioase de a «înviorea» un dramaturg clasic — scrie regizorul — le ia adesea locul, în cursul lucrului, speranța de a nu rămîne în urma lui, a aceluia care pășește peste veacuri cu un mers vioi și sigur”. Și astăzi leningrădenii își amintesc cu entuziasm scriitorul *Cîine al grădinarului* din 1936, jucat în splendidă versiune rusă a lui M. Lozinski, care a dat, peste trei ani, teatrului și *Văduva din Valencia*, pe atunci absolut necunoscută publicului rus.

De mai multe ori în cursul activității sale, a revenit Akimov la *A 12-a noapte*, cucerit de dragostea de viață care se revarsă din această piesă și o leagă de ziua de azi. „Shakespeare se află alături de spectatorul sovietic; sarcina spectacolului este să materializeze această legătură” — declara Akimov în 1938. El a rămas credincios acestui principiu și în montarea de anul trecut a piesei, dezvăluind cu malițiozitate pornirile foarte pămîntene ale poeticeilor personaje shakespeareene.

Marii satirici ai literaturii ruse sînt de asemenea în atenția permanentă a teatrului: Suhovo-Kobîlin, Saltîkov-Scedrin, Gogol. Despre punerea în scenă a *Revizorului*, Akimov

scria acum câțiva ani, remancnd că piesa a încetat să se bucure de succes la public și a cam dispărut din repertoriu : „...am ajuns la concluzia că plictiseala se datorește încălcării permanente a specificului acestei opere, care aparține genului comic“ și mai departe : „...ea trebuie pusă în scenă vesel și ingenios, răspunzînd neapărat la umorul autoturului prin ael umor scenic fără de care în teatru nu te poți apuca de nici o comedie“.

Nu lipsește din repertoriu nici literatura contemporană occidentală — J. B. Priestley, Eduardo De Filippo, Al. Cassona, Fr. Dürrenmatt. Dar, înainte de toate, este promovată cu consecvență dramaturgia originală. Nu numai Șvart, ale cărui piese au văzut, mai toate, pentru prima oară lumina rampei în acest teatru, sau Șkvarin, ci și alții, foarte mulți dramaturgi și-au încredințat cu plăcere piesele Teatrului de Comedie din Leningrad, unde au înlinit atenție și spirit creator în colaborare și de unde adesea ele au trecut către multe alte scene ale țării și de peste hotare.

În dorința de a stimula creația dramatică originală, de a atrage către teatru scriitori profesioniști și de a sprijini debutanți; de a îmbunătăți și dării scenei, în contact direct cu autorii, texte uneori imperfecte, dar de talent; de a răspunde neîntîrziat nevoii contemporanilor de a se regăsi pe scenă cu cele mai arzătoare preocupări ale lor, teatrul a organizat un fel de „laborator de dramaturgie“, din care au ieșit numeroși autori dramatici, printre care D. Al. și L. Rakov, A. Tverskoi, D. Ugriumov, V. Levidova și alții.

În dorința de a îmbogăți repertoriul și de a face cunoscute unui public larg — prin mijlocirea unei teatralități de bună calitate — opere literare de înaltă valoare, cuprinzînd idei de acută contemporaneitate, teatrul a imaginat în anii din urmă un gen inedit de spectacole. Dramatizarea după poemul „Don Juan“ al lui Byron este doar o etapă în calea realizării unor asemenea proiecte. Nu este însă vorba de dramatizări propriu-zise, cum nu sînt dramatizări nici multe dintre *Povestirile peștrițe* după Cehov. Este mai degrabă o încercare temerară, dar adesea încununată de izbîndă, de a da un echivalent teatral, prin mijloace pur teatrale, unor bucăți literare valoroase aparținînd altor genuri, dar conținînd sugestii scenice de mare forță.

Centrul de greutate în repertoriul teatrului cade, firește, pe comedie. Teatrul este susținătorul unei vederi largi asupra acestui gen dificil, nu numai prin revenirea permanentă asupra problemei specificului comediei, prin condamnarea dogmatismului cu care a fost adesea tratată comedia, ci și prin încurajarea sistematică a tuturor speciilor de comedie, în toată varietatea lor. Teatrul a pășit pe drumul plin de riscuri al reabilitării vodevilului și farsei, a comediei ușoare și a bufonadei. Pe afișele sale, se învecinează fără discriminări gluma nepretențioasă și satira mușcătoare, burlescul și farsa tragică, comedia „cu cînticele“ și așa-numita comedie înaltă, filozofică, lirică sau eroică.

Teatrul joacă astăzi și *După miezul nopții* de Rațer și Konstantinov — o comedie lirică de tineret; și tăiosul pamflet scris de D. Al. și L. Rakov — *Mai periculos decît dușmanul*, care atacă imbecilitatea infatuată și versatilă, strecurată pe alocuri în instituții de stat; și vodevilul lui Mihalkov — *Greierul verde*; și *Podul și vioara* de I. Dvořek — un Pygmalion original, o satiră îndreptată împotriva fătărniciei filistine; și *Pana de gîscă* de Lunghin și Nusinov — o satiră usturătoare la adresa cultului falșilor idoli și a birocrăției, care stăruie încă în practica școlii, și, recent, *Ajung din urmă autobuzul* de Nikitin — o meditație gravă și poetică despre dragoste și căsnicie.

În trupa teatrului se numără foarte actoricești remarcabile, printre care E. V. Iunger și L. K. Kolesov — pe care îi vom vedea în *Dragă mincinosule*, V. V. Uskov, G. A. Florinski, A. D. Beniaminov, K. M. Zlobin, L. A. Liulko, E. A. Uvarova, S. N. Filipov, K. I. Gurețkaia, P. M. Suhanov, I. A. Hanzel și încă alții din generația mai vîrstnică; de asemenea mulți tineri deosebit de înzeștrați, printre care L. I. Lemke, V. E. Nikitenko, Karpinskaia, Dreiden și alții. Cele mai bune realizări actoricești ale colectivului se disting prin virtuozitate, ușurință și grație, printr-un joc dezinvolt și dantelat, nu străin însă de sobrietate și profunzime, atunci cînd acestea sînt solicitate de dramaturgie.

În sfîrșit, Teatrul de Comedie din Leningrad este reputat prin veșmintul scenic strălucitor al mai tuturor spectacolelor sale. Scenografia celor mai multe dintre ele e semnată de N. P. Akimov însuși, a cărui manieră foarte personală creează farmecul lor deosebit.

Desenul sigur și elegant, umorul și inventivitatea, îmbinarea năstrușnică și expresivă de iluzorii și convențional, fantezia neseacă în varierea nesfîrșită a cîtorva „motive“ scenografice favorite și născocirea permanentă de trucuri scenice noi, bogăția de culori și originalitatea arhitectonică, ingeniozitatea perspectivei și folosirea la maximum a tehnicii teatrale asigură celor mai numeroase dintre realizările scenografului, al cărui bun-gust și al cărui rafinement nu mai au nevoie de recomandări, o spectaculozitate unică.

Gh. Milețianu